

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Názor na zadlužení obyvatel a státu – leden 2016

Technické parametry

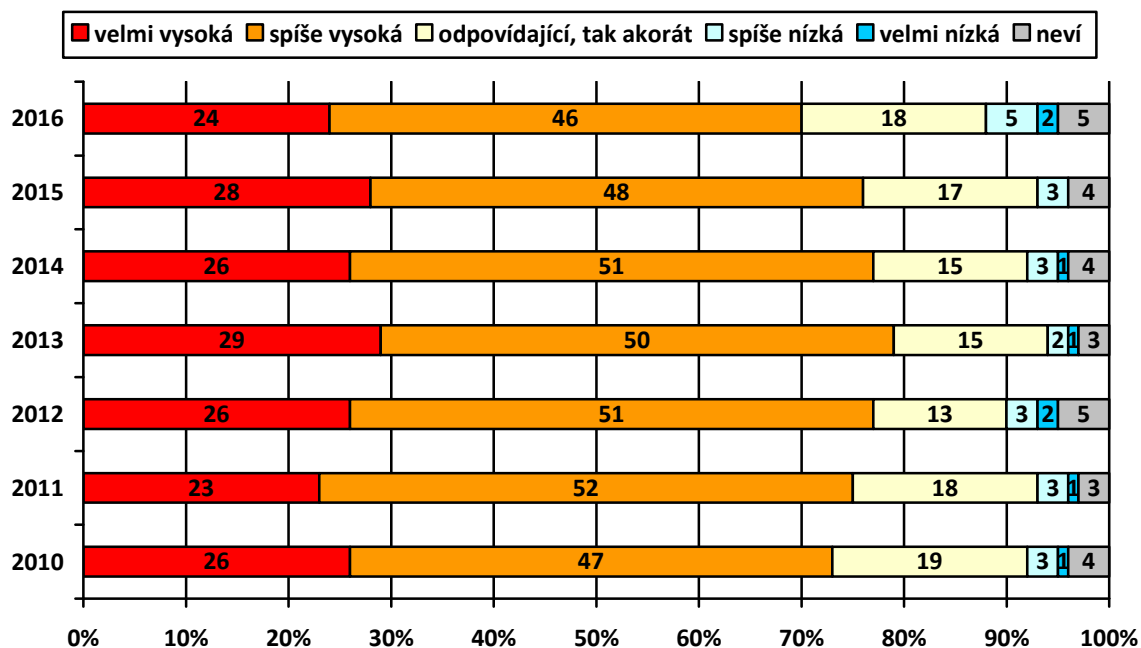
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>11. 1. – 18. 1. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1047</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>220</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>ER.38, ER.39, ER.40</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>16. února 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

V lednu 2016 byly, jako každý rok, do pravidelného šetření CVVM zařazeny otázky týkající se dluhů. Zjišťován byl kromě jiného názor na míru zadlužení občanů ČR, jednak názor na míru zadlužení České republiky jako státu. Vzhledem k oběma těmto oblastem pak byla dotázaným položena otázka, zda současná míra zadlužení představuje problém pro občany ČR.

Míra zadlužení občanů ČR je dlouhodobě vnímána jako vysoká. Jak je zřejmé z grafu 1, více než dvě třetiny (70 %) populace si myslí, že je vysoká, a to „spíše vysoká“ (46 %) nebo dokonce „velmi vysoká“ (24 %). Podle 18 % dotázaných je úroveň zadlužení občanů odpovídající a nevzbuzuje tedy obavy. Pouze 7 % všech dotázaných považuje zadluženost Čechů za nízkou („spíše nízkou“ 5 %, velmi nízkou 2 %). Zbývajících 5 % zvolilo odpověď „neví“.

Graf 1: Současná míra zadlužení běžných občanů ČR¹

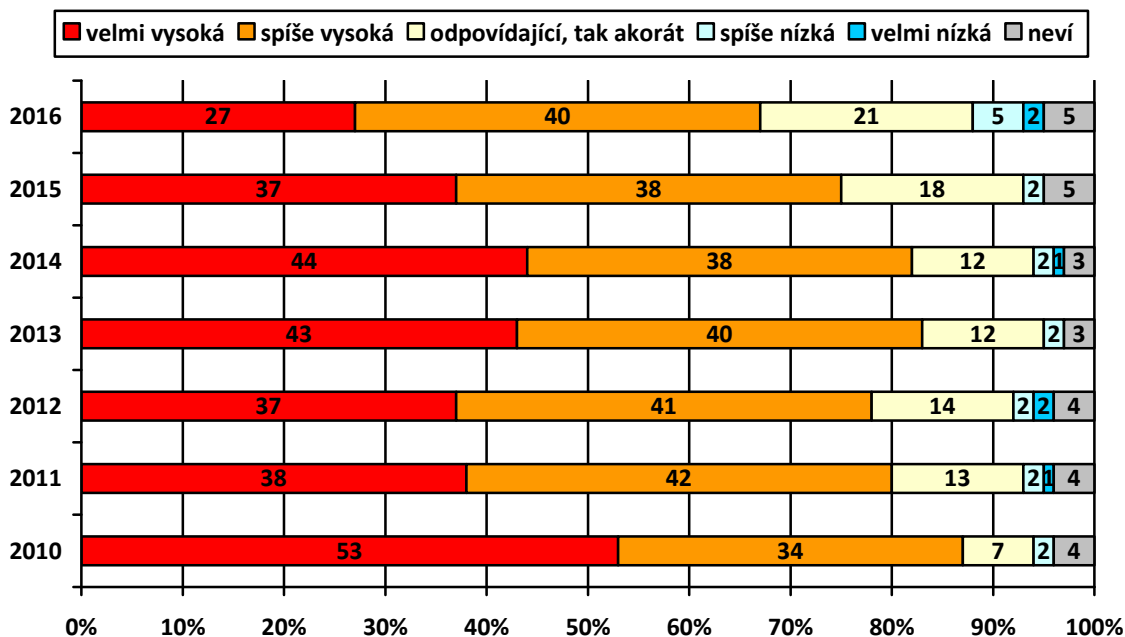

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z hlediska časové perspektivy dochází od roku 2010, odkdy tento ukazatel CVVM systematicky každoročně sleduje, do roku 2013 k postupnému nárůstu počtu těch, kteří vnímají míru zadlužení občanů ČR jako velmi nebo spíše vysoké. V roce 2014 se tento vzestupný trend zastavil, v roce 2015 se obrátil. V letošním roce došlo k dalšímu poklesu a tím potvrzení sestupného trendu (v součtu „velmi vysoká“ a „spíše vysoká“ o šest procentních bodů oproti roku 2015, o devět procentních bodů oproti roku 2013). Letošní podíl těch, kteří hodnotí míru zadluženosti českých občanů jako vysokou, je zatím nejnižší za srovnávané roky. I tak jde ovšem o názor vysoce převažující. Nedá se říci, že názorový posun reflektuje reálná data o míře zadluženosti občanů (je s ním fakticky v rozporu – nárůst hypoték, půjček...), spíše jde o reflexi pozitivního vývoje ekonomiky.

Na rozdíl od minulého roku jsme nezjistili statisticky významné rozdíly v názorech na zadluženost občanů podle jejich životní úrovně, naopak jsme zjistili určitou podmíněnost názorů věkem: obě nejmladší věkové kohorty (15-19 let, 20-29 let) uvedly velmi vysokou míru zadluženosti jen ve 12 % odpovědí, starší kohorty pak ve 27-28 % odpovědí.

¹ Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, jaká je v současnosti míra zadlužení u a) běžných občanů České republiky, b) České republiky jako státu?“ Varianty odpovědi: velmi nízká, spíše nízká, odpovídající, tak akorát, spíše vysoká, velmi vysoká.

Graf 2: Současná míra zadlužení ČR jako státu²

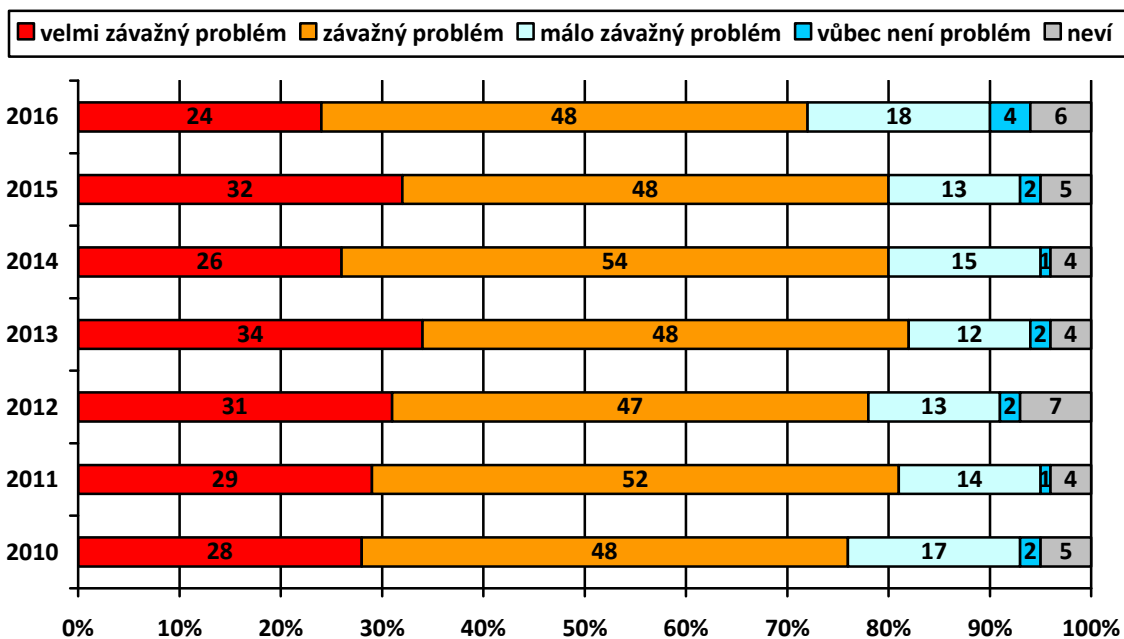
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2 ukazuje, že také zadluženost ČR jako státu je dvěma třetinami (67 %) dotázaných pokládána za vysokou, a to za „spíše vysokou“ v 40 % nebo „velmi vysokou“ v 27 % odpovědí. 21 % dotázaných vnímá míru zadlužení státu jako odpovídající, 5 % ji hodnotí jako spíše nízkou, 2 % jako velmi nízkou a 5 % nemá na tuto otázku jasný názor. Hodnocení zadluženosti státu je srovnatelné s hodnocením zadluženosti občanů (významnější rozdíl je jen v kategorii „spíše vysoká“ 6 procentních bodů). Ve srovnání s rokem 2015 avšak došlo dalšímu výraznému zmírnění negativního názoru na zadluženost ČR (pokles o 10 procentních bodů v kategorii „velmi vysoká“). Hodnota tohoto podílu je tak výrazně nejnižší za dobu, kdy byla otázka pokládána. Stejně jako u zadlužení občanů je třeba konstatovat, že zadluženost státu roste (schodkový rozpočet), takže řádový posun v názoru občanů na míru zadluženosti odráží hlavně pozitivní vývoj ekonomiky v posledních dvou letech.

Současnou zadluženost státu statisticky významně častěji shledávají „velmi vysokou“ lidé z levého kraje politického spektra (37 %) oproti lidem z pravého okraje (23 %). Ostatní názorové rozdíly spojené se sociodemografickými charakteristikami dotázaných byly v řádu jen několika procent.

Obě otázky hodnotící zadluženost občanů a zadluženost státu jsou spolu navzájem statisticky významně korelované – hodnota korelačního koeficientu je 0,63.

² Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, jaká je v současnosti míra zadlužení u a) běžných občanů České republiky, b) České republiky jako státu?“ Varianty odpovědi: velmi nízká, spíše nízká, odpovídající, tak akorát, spíše vysoká, velmi vysoká.

Graf 3: Závažnost problému zadlužení běžných občanů³

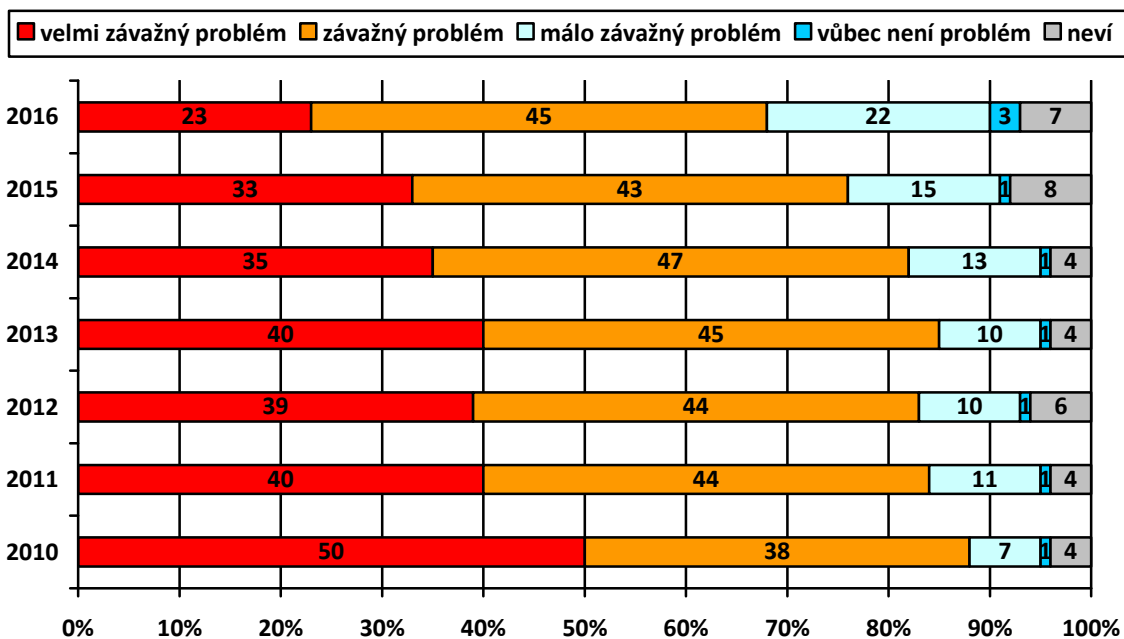
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zadluženost běžných občanů představuje pro necelé tři čtvrtiny (72 %) dotázaných závažný problém (viz graf 3), pro téměř čtvrtinu lidí (24 %) je to dokonce problém „velmi závažný“, podle další téměř poloviny Čechů (48 %) jde o problém „závažný“. Dohromady více než pětina dotázaných (22 %) v zadluženosti občanů nespatřuje závažný problém, 6 % neví. Z grafu je zřejmé, že po dobu realizace srovnatelných měření v letech 2011-2015 lidé vyjadřovali velmi podobný názor, pokud jde o součet podílů odpovědí „velmi závažný“ a „závažný“ problém. Za poslední rok se výrazně (o osm procentních bodů) snížil podíl respondentů hodnotících zadlužení běžných občanů jako velmi závažný problém, přičemž se dostal na nejnižší úroveň od počátku zjišťování v roce 2010, což se pochopitelně promítlo do součtu obou odpovědí.

Míra závažnost zadlužení občanů není statisticky významně ovlivněna ani věkem, ani vzděláním a ani dalšími sociodemografickými charakteristikami. Závažnost zadlužení občanů je podle očekávání statisticky významně korelována s mírou zadlužení – korelační koeficient -0,47. (Znaménko souvisí s opačnou orientací škál.) Naměřená korelace je ovšem nižší než byla v roce 2014, což nepochybně to souvisí s názorovým posunem od krajního negativního hodnocení.

³ Znění otázky: „Je podle Vás míra současného zadlužení běžných občanů České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.

Graf 4: Závažnost problému zadlužení ČR jako státu⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jako „velmi závažný problém“ vnímá zadluženost státu méně než čtvrtina dotázaných (23 %), pro dalších 45 % jde o problém závažný, čtvrtina lidí zadluženost státu nevnímá jako závažný problém a zbylých 7 % uvedlo, že „neví“. Jak ukazuje graf 4, míra zadlužení ČR jako státu je jako problém vnímána výrazně méně ostře než vloni – podíl odpovědí „velmi závažný problém“ poklesl o 10 procentních bodů. Rozložení názorů na problematičnost zadlužení státu je velice podobné názorům na zadlužení občanů a vykazuje shodný trend poklesu jeho závažnosti.

Zadluženost státu jako velmi závažný problém je sice častěji hodnocena lidmi se středním vzděláním bez maturity, lidmi staršími 60 let, těmi, kteří deklarují, že jejich životní úroveň je špatná, a voliči z levé části politického spektra, ale síla vztahu je na hranici statistické významnosti. Podobně pak naopak mladí lidé (zvláště pak nejmladší věková kohorta 15-19 let), lidé s vysokoškolským vzděláním a voliči pravice méně často uvádějí odpověď „velmi závažný problém“ a kloní k mírnější variantě a problém častěji označují za „závažný“. Celkově je možno říci, že závažnost zadlužení státu (v součtu odpovědí velmi vážný a závažný problém) je podobně hodnocena napříč politickým i socioekonomickým spektrem dotázané populace.

Závažnost zadlužení státu je podle očekávání statisticky významně korelována s mírou zadlužení – korelační koeficient -0,53. (Opět nižší korelace než v roce 2014, což je zjevně důsledek posunu v hodnocení).

⁴ Znění otázky: „A je podle Vás míra současného zadlužení České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.